

Adršpach

Tekst **Frank Penders**
en **Michel Kleinjan**

▪
Frank Penders Fotografie

Zbyšek Česenek

Stará Cesta viib

□
Starosta
Adršpach



Radek Lienerth

Faraons Hrany Přímé VIII

□

Ramses

Adršpach



Lokroep der torens

Steeds maar die lokroep, al die torens, nooit rust, altijd maar die torens. Overal kun je klimmen lijkt het. Rondlopend door het bos van bomen en torens gaat je brein steeds maar weer ratelen. Lijnen zien waar het zou kunnen, waar kan ik omhoog? Uren gaan voorbij, dwalen, in het bos, in de topo. Op zoek naar schaarse haken om de grond te verlaten. Inschatten wat haalbaar is, wat afdwingbaar is. Zandsteen lezen. Maar zoals de eerste *Bohemischer Kletterer* ook ervaren moeten hebben, je kunt niet zomaar overal omhoog.

We zijn op uitnodiging van de Tsjechische klimfederatie in Adršpach, één dag voordat we onze gids ontmoeten. De zandstenen torens van Adršpach staan tussen de bomen en liggen verborgen in het landschap. Tijdens vele oorlogen zijn mensen naar dit bijzondere gebied gevlucht om daarna weer veilig terug te keren. Russische Kozakken zaten er Napoleons soldaten achterna. De dichter Johan Wolfgang Goethe was erdoor gefascineerd. Friedrich de Grote zei dat als je Adršpach niet hebt gezien, je nooit de schoonheid van de natuur hebt gezien.

Rondlopend door het gebied worden we nederig en nieuwsgierig. We voelen de geschiedenis, de vele verhalen, de vele mensen die er eerder kwamen. Sinds 1923 zijn er klimmers onder die mensen. Eerst Duitsers, later lokale klimmers. Er ontstond een klimcultuur met bijbehorende ethiek. Die klimcultuur en

die ethiek worden nog altijd geëerd en in stand gehouden. Wat we ervoeren die dag wordt in de avond versterkt door het zien van een bijzondere documentaire uit 1965, gemaakt door één van de beroemdste Tsjechische filmers, Jan Špáta (1932-2006). In zwart-wit zien we beklimmingen met wollige touwen geknoopt om de pioniers van het vrijklimmen. Ze hebben gaten in hun kleding van het ruwe zandsteen, klimmen op blote voeten of sloffen, gezeurd over het lichaam. Het klimmen van toen toont zich als een team-inspanning. Ze klimmen op en over elkaar om in en door de route te komen.

Met een bos knopen in onze tas beginnen we aan onze eerste klimdag. Het kwetsbare en zachte zandsteen is niet geschikt voor nuts en friends. We lopen door het bos en slingeren van de paden af. We vinden Ramona. Ramona is groot. Ramona is spannend. Ramona is de eerste toren die we gaan beklimmen. We kijken omhoog en het voornaamste waar we naar op zoek zijn, is de eerste haak. Eigenlijk zijn het ringen die met een grote pen diep in de rots zitten verankerd. Die eerste ring zit op een meter of vijftien. Tot die ring ben je overgelaten aan je knopen en slinges als tussenzekeringen. Het zandsteen laat zich voor ons, als onervaren Adršpach-klimmers, lastig lezen. Gelukkig is onze gids Zbišek daar zeer ervaren in en hij begint zich voor te bereiden. Slinges gaan om de nek, knopen en setjes aan de gordel.

Rock Town



Adršpach

Mossig zacht is de ondergrond voor de zekeraar. Zanderig vochtig is de start voor Zbicek. Na een paar meter is hij bij een spleet, iets breder dan een vuist. Hij roept naar ons. Of we de grote knoop naar hem toe willen gooien. Deze ligt nog in het mos. Onze team-inspanning is begonnen. Met een nette worp komt de knoop aan en even later is de eerste zekering een feit. Een dun stukje touw gaat door een zandloperkje en de tweede zekering is gemaakt. Zbicek geeft aan dat die weinig zal houden.

Ik haal me de film weer voor de geest. Het hoort bij de ethiek in Adršpach dat routes alleen van de grond af geopend worden. De eerste klimmer bepaalt waar de ringen in de wand gaan en hoe minder dat er zijn hoe beter. De rots moet zo natuurlijk mogelijk blijven. De eerste klimmer klimt zover hij zich zeker voelt en plaatst knopen en slinges waar mogelijk. Hij plaatst een ring waar hij zich nog goed genoeg kan vasthouden om een eerste gat te boren. Daardoor zit de ring automatisch bij een goede greep om te clippen en bijna altijd vóór een lastige passage waar geen goede tussenzekeringen te plaatsen zijn. Het brengt heldenverhalen voort van eerste beklimmingen waarbij het niet lukte goed te boren om een ring te plaatsten en daarom maar werd doorgeklommen. Routes zonder ringen en met lange runouts zijn het gevolg en als de eerste klimmer het zo deed, dan is dat de manier waarop de route in de topo komt.

Een puffend geluid komt van het andere eind van het touw. Zbišek klimt door moeilijke passages, maar puffen betekent niet dat hij geen marge heeft. Het zweet staat in de handen om het zekerapparaat. Desondanks geeft de vrijheid van geest en onbevangen manier van communicatie tijdens zijn beklimming ons een rustgevend gevoel. De mentaliteit is anders. Het klimtouw maakt het niet mogelijk om te kunnen klimmen, de zekerheid zit niet in het materiaal. De zekerheid zit in de klimmer. En onze gids Zbišek heeft die zekerheid. Ook tien meter boven zijn laatste zekering. De klimmer bepaalt of hij naar boven kan en hoe. Altijd houdt Zbišek de marge om terug te kunnen klimmen. Om linksom te kunnen gaan, of toch rechtsom. Hij vindt altijd zijn weg.

Wij zijn aan de beurt om de route na te klimmen. Al klimmend bestuderen we de tussenzekerings en testen ze. We genieten van het ruwe zandsteen en haar prachtige vormen en lijnen. Klimmen op de torens geeft een gevoel van ruimte en hoogte. Er is altijd veel lucht om je heen. Het lijkt al snel hoger dan in een grote wand in de Alpen. Hoe hoger je komt, hoe meer torens je kunt zien en hoe specialer het voelt dat je juist deze aan het beklimmen bent. Tegelijkertijd gaat je brein alweer ratelen over welke torens je nog meer wil beklimmen.

Eénmaal op de top volgt het mooiste. Daar staat een tinnen bakje aan een stalen pin. Een dekseltje beschermt het routeboekje dat er in zit. Iedere klimmer noteert daarin zijn beklimming. We zijn boekjes tegengekomen van meer dan vijftig jaar oud, geplaatst door de eerste beklimmers. Op al die torens staan die bakjes, met die boekjes. Allemaal met een potloodje, mét punt. Bij de uitgever van de lege boekjes staat ook een archief met alle volgeschreven exemplaren. Decennia aan beklimmingen. Ook wij schrijven onze namen en de datum erin en kijken uit over *Rock Town* Adršpach. Ramona is een feit en onze klimweek is een succes in wording.

Een paar dagen en vele torens verder neemt Radek ons mee naar een traditionele route. Deze routes gaan vaak via schoorstenen omhoog. Dit omdat traditioneel gezien de klimmers zich het veiligst voelden in de grote spleten. Je kunt er jezelf in klem zetten. Met een hoop oncharmant gewurm kom je altijd boven. Onze gids bereid zich voor op de schoorsteen door alles van zijn gordel af te halen, op het klimtouw na. Het materiaal zou zijn vrijheid van bewegen in de schoorsteen alleen maar belemmeren. Wij waren in de veronderstelling dat we na een paar meter weer een knoop of slinge omhoog zouden moeten gooien maar pas twintig meter later, toen hij uit de schoorsteen was geklommen, had hij wat zekermateriaal nodig. De Tsjechische klimmers zijn in de veronderstelling dat je in een



Documentaire uit 1965 □ Restaurant Skalní Město



Op de top van Ramona □ Adršpach

schoorsteen niet kúnt vallen. Ook hier speelt de mentale kracht een grote rol. Alles komt zeker over.

Ook wij mogen de schoorsteen in en inderdaad, je zit altijd vast. Maar niet geheel tot onze bevrediging. Het is afzien om middels een peristaltische beweging naar boven te ploeteren. Je gebruikt je hielen, knieën, ellebogen, kont, achterhoofd... Alles wat je hebt, vastgeklemd tussen de zandstenen wanden. Nu is me duidelijk waar al die gaten in de kleding van de klimmers die ik in de film zag vandaan komen. Nadat we nog op elkaar moeten gaan staan om de route te vervolgen, klimmen we naar de top. Het is het einde van wederom een mooie dag. We schrijven onze namen in het boekje.



Michel Kleinjan

Náhorní iv

□

Lajoš

Adršpach

De zon gaat onder en we zetten onze afdaling in. We horen gehamer. Nieuwsgierig naar wat er gebeurt, gaan we in de schemering op het geluid af. We vallen met onze neus in de levende historie van het Adršpachse klimmen. We ploeteren ons door het struikgewas en over een aantal rotsblokken heen. Ver van de gebaande paden treffen we er Jiří Svoboda, Standa Lukavský, Petr Mocek en zijn vrouw Míla Svěčená. Met geboortejaren in de jaren '40 zien we baarden, witte haren, rimpels, krakende stemmen, kromme ruggen, oude kleding en oude gordels. Het voelt alsof de tijd vijftig jaar heeft stilgestaan. Het is zo'n zeldzaam moment waarop je een andere wereld in stapt en niet meer weet waar je bent. Een wereld waar je je plek niet kent, waar je stil wordt en je open stelt. Waar je met grote ogen om je heen kijkt en probeert te duiden wat je ziet. We zien waar de traditie van het klimmen is ontstaan. Waar de huidige ethiek is ontstaan. We zien waar de mannen zich van de jongens onderscheiden.

Standa Lukavský en Petr Mocek waren decennia lang elkaars rivalen. Ze probeerden elkaar af te troeven door steeds moeilijkere routes te openen en elkaars werk af te kraken. Tegenwoordig hebben ze vooral lol met elkaar en zijn ze nog elke dag in de weer om te klimmen en routes te openen. Het is hun manier van leven en samen hebben ze zeker vierduizend eerstbeklimmingen op hun naam staan.

'Geef je die boor even aan?'

'Kun je dat zelf niet?'

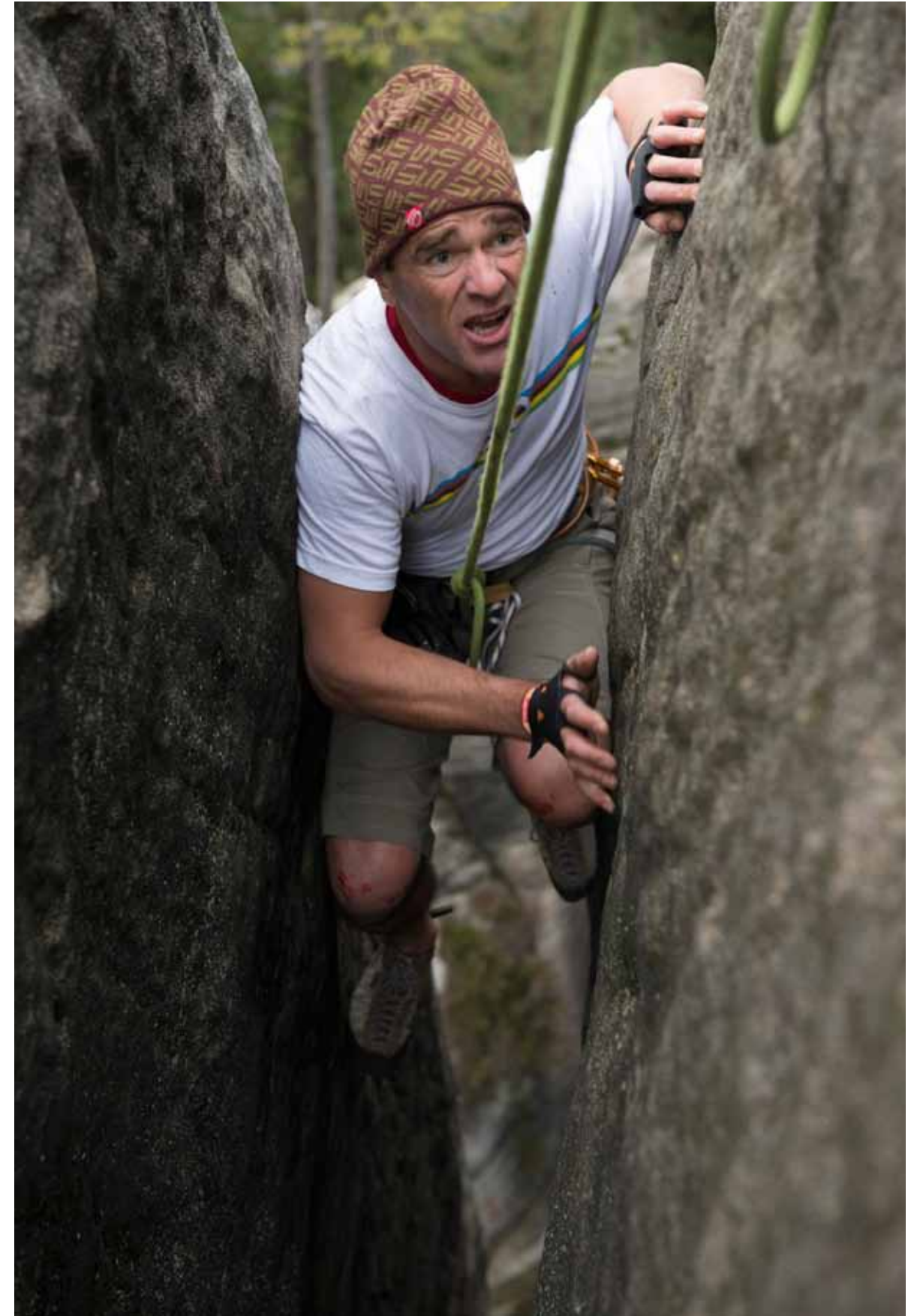
En de boor wordt aangepikt aan het werktouw. Lol, een troef hier, een troef daar. Ze openen twee nieuwe routes. Hun routine in het behaken straalt van hun werkzaamheden af. Ze mengen water, zand en chemicaliën om de standhaak vast te zetten. Ze toveren het tinnen bakje uit de leren werktas en de lol om een naam voor de nieuwe routes te bedenken begint. Míla Svěčená mag de eerste beklimming doen en op haar naam zetten. Wij blijven kijken en wanen ons in de film uit 1965, maar dan in kleur. We kunnen niet geloven dat we daar staan. Bij deze prachtige mensen. Alle bijzondere elementen die we die week ervaren, vallen op dit moment samen. De mystiek van het bos, de ethiek van het klimmen, de mentale kracht, de pracht van het zandsteen. Dit is het. Dit is wat klimmen in Adršpach is. Het voelt als de meest volmaakte afsluiting van een klimavontuur, maar ons avontuur is nog niet over.



Standa Lukavský, Jiří Svoboda, Petr Mocek en Míla Svěčená © Adršpach



Míla Svěčená © Adršpach



Michel Kleinjan

Jižní v (1961)

□

Adam and Eva

Adršpach

De in het toenmalige Tsjechoslowakije geboren Igor Koller wil *the Edge of Kalamarka* klimmen. Igor is de voorzitter van de *Slovak Mountaineering Union JAMES* en heeft die route in 1977 zelf geopend. Het bijzondere aan deze route is dat het één van de moeilijkste rechte-wand routes uit die tijd is. En in die tijd was de rechte wand nog ontgonnen gebied. Nu, 35 jaar later, is Igor net zestig en wil hij zichzelf beproeven door de route nogmaals te beklimmen. *The Edge of Kalamarka* ligt aan de andere kant van het Adršpachse bos, in Teplice. We ontmoeten hem laat in de middag onderaan de rots. Een kleine, rustige man die zijn eindeloze jaren klimervaring uitstraalt. Hij is benieuwd hoe de route zal gaan en probeert zich de lastige passages te herinneren. De mentale drempels die overwonnen moesten en weer moeten worden. Met een klim cv van meerdere kantjes heeft hij voor grotere uitdagingen gestaan. Ondanks dat presenteert hij de te beklimmen route niet als een gegarandeerd succes.

Zijn ogen fonkelen als hij omhoog kijkt en de crux aanwijst, als een jonge knul, nieuwsgierig naar het avontuur dat hem te wachten staat. Igor is een bijzondere mix van verschillende leeftijden.

Igor klimt de eerste touwlengte met gemak. Ik hang naast hem met mijn camera en al klimmend vertelt hij me wat verhaaltjes. De tweede touwlengte is waar het om draait. We kijken gespannen naar zijn bewegingen die allemaal raak zijn. Zonder twijfel. Hij maakt keuzes en blijft bij die keuzes. Hij weet de weg omhoog te vinden zonder verspilling van tijd en energie. Mijn vragen stoppen, de concentratie gaat naar een hoogtepunt. De crux komt eraan en ook daar gaat zijn stabiele tempo gewoon door. Als een locomotief reist hij over de rots. Eenmaal door de crux komt de opluchting. Een schreeuw van opluchting. Hier is een 35 jaar oud avontuur op herhaling gegaan. ■



Igor Koller
the Edge of Kalamarka VIIIa
 □
 Teplice

TSJECHIË

De meeste grenzen van Tsjechië worden gevormd door gebergten. Het hoogste punt is de 1602 meter hoge Sneeuw-kop in het Reuzengebergte, het gebied ten westen van Adršpach. In Tsjechië heerst een midden-Europees klimaat. Het waait er weinig en er valt veel sneeuw. Vanwege de vele gebergten is het klimaat er veel wisselender dan in Nederland. De hoofdstad Praag is de belangrijkste toeristische trekpleister.

Klimmen

Tsjechië staat niet bekend om zijn klimgebieden zoals haar buurlanden Duitsland en Oostenrijk. Het meest bekend zijn de zandsteentorens van het Tsjechische deel (České Švýcarsko) van het Elbsandsteingebergte (БЛОК 12). Meer naar het oosten liggen de vergelijkbare gebieden Český ráj (Boheems Paradijs), Adršpach en Teplice. Maar ook de rest van Tsjechië ligt bezaaid met rots, zandsteen, kalk, gneiss en graniet. Srbsko (kalk) en Roviště (graniet) zijn de populairste sportklimgebieden bij Praag. Het graniet van Petrohrad (БЛОК 4) leent zich vooral voor boulderen. Het is een enorm groot gebied met duizenden boulders. Bor is het grootste zandsteen bouldergebied.

In traditionele en technisch makkelijke routes is het gebruik van magnesium niet toegestaan. Hier is geen keiharde regel voor. Informeer bij locals naar de geldende ethiek. De locals zijn heel gastvrij en vinden het fantastisch als je er komt klimmen. De gradaties bij de foto's zijn de lokale gradaties. De gradering van de routes is anders dan je gewend bent. Ze noemen het *sandstone grade's*. Er is een conversietabel maar de ervaring leert dat die je kan verrassen. Dit omdat niet alleen het technische en fysieke aspect gewogen wordt maar ook het mentale. Een eenvoudige route die je nagenoeg niet af kunt zekeren wordt zwaarder gewaardeerd dan een moeilijke route waar je veel kunt plaatsen. Hierdoor is het lastig in te schatten wat je wel of niet kunt klimmen. Goed kijken en eenvoudig beginnen is verstandig. Inklimmen kan op Cross Hill. Deze wand ligt achter *Pension Adršpach*. Als je het vriendelijk vraagt, mag je de topo lenen.

Een gids regelen maakt je trip nog mooier. De gidsen weten precies welke route waar en wanneer het mooiste is om te klimmen. Ze leiden je naar de mooiste torens en je kunt zo ervaring opdoen met het klimmen in Adršpach. Zbyšek Česenek en Radek Lienerth zijn zeer vriendelijke en ervaren gidsen die overal ter wereld hebben geklommen.

Periode

In Adršpach loopt het klimseizoen af in augustus of september. In die maanden begint het seizoen in Teplice. Dit vanwege de vochtigheid in het bos van Adršpach als de herfst invalt. In de zomer is het in Teplice erg warm.

Verblijf

In alle grotere plaatsen zijn overnachtingsmogelijkheden als pensions en hotels, supermarkten en restaurants. Een biertje drink je met de locals in de pub onder Restaurant *Skalní Město* van Petr. Bewonder het logo van zijn restaurant/hotel, hij tekende het in de gevangenis in Duitsland na een kroeggevecht. Mocht je het voor elkaar krijgen om met Petr te gaan klimmen dan heb je zeker een bijzondere dag. Hij is vriendelijk doch stug en heeft onderarmen van staal. Hij kraakt meer dan de bomen in het bos maar hij klimt je er gegarandeerd uit. *Pension Adršpach* biedt een goede slaapplek in een cabin of kamer en heeft een goede, eenvoudige keuken. Vegetarisch op aanvraag. Als je 's ochtends de oma van het huis het bos in ziet gaan weet je dat je 's avonds paddenstoelen eet.

Topo's

Topo's zijn te koop in klimwinkel *Redpoint* in Teplice. De topo's *Adršpach 1* en *Adršpach 2* van Standa Lukavský zijn de meest recente (2003). Ook de topo van Teplice heet gewoon *Teplice* (2007). Teplice is iets toegankelijker om te klimmen dan Adršpach. De website *CzechClimbing* staat vol met topo's van klimgebieden in Tsjechië (en daar buiten).

www.czechclimbing.com

Adv